

БОЛОВСРОЛ,
СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН,
СПОРТЫН ЯАМ

МУЗЕЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛД ХИЙСЭН ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН

2020 он

МУЗЕЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛД ХИЙСЭН ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН

Музейн тухай хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар баталсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлал”-ын дагуу тооцоог Соёлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлд хийсэн санхүүгийн тооцооллоос музейн үйлчилгээг хүүхдэд үнэгүй үзүүлэхтэй холбогдох гарах зардлыг салган авч гаргалаа. Соёлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлд хийсэн бусад зардлын тооцоололд соёлын салбарыг бүхлээр нь хамруулж гүйцэтгэсэн тул зардлын тайлан хамтатган гаргалаа.

Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг тооцоход доор дурдсан нийтлэг зарчмыг баримтлан ажилласан болно:

- гүйцэтгэх үүрэг нэг бүрийг оновчтой тодорхойлох;
- үүрэг гүйцэтгэхэд зарцуулах хугацааг тогтооход бодитой хандах;
- бодит тоо баримт, мэдээлэлд тулгуурлах;
- аргачлалд заасан тооцоо хийх үе шатыг баримтлах.

Хуулийн этгээд, иргэний үүсэх зардал

8.1. Музейн үйлчилгээнд 16 нас хүртэлх насны хүүхэд үнэ төлбөргүй хамрагдана.

Дэмжлэг үзүүлэхэд нийт музейн үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхдийн тоогоор тасалбарын тодорхой хувиар тооцож дэмжлэг үзүүлэхээр тооцоо хийлээ.

Нийслэлийн музейн үйлчилгээнд хамрагдах хүүхдэд зарцуулах зардлын тооцоо

Насны ангилал	Нийт хүний тоо	Хамрагдах хүний тоо	Музейн давтамжийн тоо	Нийт музей үзэх хүүхдийн тоо	Нийт зардлын хэмжээ /мян. Төгрөгөөр/
0-4	182016	18202	1	18202	91,010.0
5-9	165776	66310	2.5	165775	828,875.0
10-14	105373	52687	2	105374	526,870.0
15	16851	3370	1.8	6066	30,330.0
Нийт		154401		320315	1,477,085.0

Орон нутгийн музейн үйлчилгээнд хамрагдах хүүхдэд зарцуулах зардлын тооцоо

насны ангилал	Нийт хүний тоо	Хамрагдах хүний тоо	Музейн давтамжийн тоо	Нийт музей үзэх хүүхдийн тоо	Нийт зардлын хэмжээ /мян. Төгрөг/
0-4	207,207	20721	1	20721	103,605.0
5-9	190,217	76087	1.1	83696	418,480.0
10-14	144,659	72330	1	72330	361,650.0
15	25,675	5135	1	5135	25,675.0
		196842		204451	909,410.0

Улсын хэмжээнд хуулийн төслийн заалтад заасан насны хүрээнд хамрагдах боломжтой хүүхдүүдийн 15-30 хүртэлх хувийг 1-2,5 хүртэлх давтамжтайгаар нэг жилийн хугацаанд музейн үйлчилгээнд хамруулахад нийслэлд 1.4 тэрбум төгрөг, орон нутагт 909.4 сая төгрөг улсын хэмжээнд нийт 2.3 тэрбум төгрөг төгрөг шаардлагатай. Үүнд хүүхдийн тооны суурь мэдээллийг Үндэсний статистикийн хорооны суурь хүн амын тоог үндэслэн тооцлоо.

Тус хуулийн төслийн дагуу улсын төсөвт жилд дунджаар **2.3** тэрбум төгрөгийн төсвийн эх үүсвэр нэмэгдүүлэх шаардлагатай байна.

---oOo---

СОЁЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН ТӨСӨЛД ХИЙСЭН ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН

“Соёлын тухай хууль”-ийн төслийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг УИХ-аас 2015 онд баталж, 2017 оны 1 сарын 1-ний өдрөөс эхлэн мөрдөгдөж буй “Хууль тогтоомжийн тухай хууль” болон Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар баталсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлал”-ын дагуу тооцоог урьдчилсан байдлаар хийлээ.

Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг тооцоход доор дурдсан нийтлэг зарчмыг баримтлан ажилласан болно:

- гүйцэтгэх үүрэг нэг бүрийг оновчтой тодорхойлох;
- үүрэг гүйцэтгэхэд зарцуулах хугацааг тогтооход бодитой хандах;
- бодит тоо баримт, мэдээлэлд тулгуурлах;
- аргачлалд заасан тооцоо хийх үе шатыг баримтлах.

Хуулийн этгээд, иргэний үүсэх зардал

6.3.Соёлын үйл ажиллагаа эрхлэгч нь жил бүр үйл ажиллагааны чиглэл, статистик мэдээллийг соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад гаргаж өгнө.

Тус заалтад заасан статистикийн мэдээллийг соёлын үйл ажиллагаа эрхлэгч нь жил бүр гаргаж өгдөг юм. Иймд тус зардал нь шинээр үүсэх зардал биш бөгөөд дахин тооцсон хувилбар юм. Үүнд хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдох гарах зардлын тооцоог хийх аргачлалын дагуу ажилтан эсвэл иргэний үүсэх үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийн цаг хугацаа болон тооцооллын аргачлалыг ашиглалаа.

Д/д	Ажлын нэр	Гүйцэтгэх хугацаа (минут)
1	Үүрэгтэй танилцах	20
2	Мэргэжлийн зөвлөгөө авах (холбогдох газраас)	80
3	Мэдээлэл цуглуулах, цуглуулсан мэдээллийг нэгтгэх	120
4	Цуглуулсан мэдээллээ боловсруулах (нягтлах, тооцоолох, шалгах гэх мэт)	60
5	Маягт бөглөх	25
7	Мэдээллээ холбогдох газарт илгээх	20
9	Баримт бичиг хуулбарлах үдэх, хадгалах	10
11	Эрх бүхий байгууллагаас нэмэлт лавлагаа шаардвал гаргаж өгөх	60
Нийт		395

Иргэн дурдсан баримт бичгийн боловсруулахад ойролцоогоор 395 минут буюу 7 цаг орчмын хугацаа зарцуулна. Үүний дагуу ажлын үнэлгээ болон холбогдох маягт, тодорхойлолтын төлбөрийг тооцооллоо.

Зориулалт	Хэмжих нэгж	Зардал /төгрөгөөр/

Зарцуулах цагийн гүйцэтгэлийн зардал	7 цаг	13,328
Бичиг хэргийн зардал:		
Бичиг баримт боловсруулах	1 ширхэг	250
Баримт бичиг хуулбарлах	6 ширхэг	900
Нийт		14,478.0

Тайлбар: нэг хүний цагийн хөлс нь өнөөгийн хүчин төгөлдөр мөрдөж буй эрх зүйн хүрээнд 1904 төгрөг. /хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээгээр/

Нэг соёл урлагийн үйл ажиллагаа эрхлэгч жилд нэг удаа статистикийн мэдээлэлд хамрагдахад нэг удаа 14,478 төгрөгийн зардал дунджаар зарцуулна. Тус зардал нь байгууллага эсвэл иргэнээс нэг удаа зарцуулах бөгөөд улсын төсөвт хамаарахгүй.

Төрийн байгууллагын зардал /бүх төрлийн эх үүсвэрээс/

7.8.4.соёлын ажилтны мэргэжил дээшлүүлэх, давтан сургах, нийгмийн баталгааг нь хангах.

Тус заалтад заасан мэргэжил дээшлүүлэх арга хэмжээг улсын төсвийн эх үүсвэрээс шалтгаалан тогтмол зохион байгуулахад хүндрэлтэй. Зөвхөн соёл урлагийн төрийн байгууллагад 4000 орчим соёлын ажилтан ажиллаж байгаа юм. Иймд үндэсний болон бүсчилсэн хэлбэрээр 5 жилийн эргэлттэйгээр зохион байгуулахаар тооцооллоо.

Жил	Үндэсний сургалтын тоо	Бүсчилсэн сургалтын тоо	Орон нутгийн сургалтын тоо	Нийт хамрагдах хүний тоо	Нийт сургалтын тоо	Нийт зардлын хэмжээ /сая.төгрөгөөр/
Эхний жил	1	5	7	2720	13	1,430.0
2 дох жил	1	5	7	2720	13	1,430.0
3 дах жил	1	5	7	2720	13	1,430.0
4 дэх жил	1	5	7	2720	13	1,430.0
5 дах жил	1	5	7	2720	13	1,430.0
Нийт				13600	65	7,150.0

Соёл урлагийн ажилтны мэргэжил дээшлүүлэх сургалтыг 5 жилийн хугацаанд тогтвортой зохион байгуулахад жил бүр 1.4 тэрбум төгрөг, нийт 5 жилийн хугацаанд 13.6 мянган ажилтныг хамруулж, давталтаар 65 удаа сургалтыг зохион байгуулахад **7.2 тэрбум төгрөг шаардлагатай** юм.

9.1.Соёлын салбарын хөгжлийн стратеги, төлөвлөлт, бодлогын суурь судалгаа хийх, судалгааны мэдээллээр хангах, мэдээлэл, судалгааны байгууллагыг соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэд ажиллуулна.

Соёл судлалын байгууллагыг 15-20 хүртэлх орон тоотой эрдэм шинжилгээ, судалгааны хүрээлэнгийн жишгээр тооцож дунджаар 461.3 сая төгрөг шаардлагатай.

10.4.Музейн үйлчилгээнд 16 хүртэлх насны хүүхэд үнэ төлбөргүй хамрагдана. Музейн үйлчилгээнд үнэ төлбөргүй хамруулахад дэмжлэг үзүүлэх журмыг Засгийн газар батална.

10.5. Орон нутгийн номын сан, орон нутаг судлах танхимын мэдээллийн үйлчилгээ нь 16 хүртэлх насны хүүхдэд үнэ төлбөргүй байна.

Дэмжлэг үзүүлэхэд нийт музейн үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхдийн тоогоор тасалбарын тодорхой хувиар тооцож дэмжлэг үзүүлэхээр тооцоо хийлээ.

Нийслэлийн музейн үйлчилгээнд хамрагдах хүүхдэд зарцуулах зардлын тооцоо

Насны ангилал	Нийт хүний тоо	Хамрагдах хүний тоо	Музейн давтамжийн тоо	Нийт музей үзэх хүүхдийн тоо	Нийт зардлын хэмжээ /мян. Төгрөгөөр/
0-4	182016	18202	1	18202	91,010.0
5-9	165776	66310	2.5	165775	828,875.0
10-14	105373	52687	2	105374	526,870.0
15	16851	3370	1.8	6066	30,330.0
Нийт		154401		320315	1,477,085.0

Орон нутгийн музейн үйлчилгээнд хамрагдах хүүхдэд зарцуулах зардлын тооцоо

насны ангилал	Нийт хүний тоо	Хамрагдах хүний тоо	Музейн давтамжийн тоо	Нийт музей үзэх хүүхдийн тоо	Нийт зардлын хэмжээ /мян. Төгрөг/
0-4	207,207	20721	1	20721	103,605.0
5-9	190,217	76087	1.1	83696	418,480.0
10-14	144,659	72330	1	72330	361,650.0
15	25,675	5135	1	5135	25,675.0
		196842		204451	909,410.0

Улсын хэмжээнд хуулийн төслийн заалтад заасан насны хүрээнд хамрагдах боломжтой хүүхдүүдийн 15-30 хүртэлх хувийг 1-2,5 хүртэлх давтамжтайгаар нэг жилийн хугацаанд музейн үйлчилгээнд хамруулахад нийслэлд 1.4 тэрбум төгрөг, орон нутагт 909.4 сая төгрөг улсын хэмжээнд нийт 2.3 тэрбум төгрөг төгрөг шаардлагатай. Үүнд хүүхдийн тооны суурь мэдээллийг Үндэсний статистикийн хорооны суурь хүн амын тоог үндэслэн тооцлоо.

15.1.3.соёлын салбарын хүний нөөцийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, давтан сургах, мэргэшүүлэх, мэргэшлийн зэрэг олгох;

Соёл урлагийн салбарт нийт 3539 соёлын ажилтан ажиллаж байгаа бөгөөд соёл урлагийн ажилтанд олгох мэргэшлийн зэргийг Засгийн газрын 2018 оны “Журам батлах тухай – төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчид нэмэгдэл олгох” 382 дугаар тогтоолын 5 дугаар хавсралтын “Төрийн үйлчилгээний албан хаагчид мэргэшлийн зэргийн нэмэгдэл олгох нийтлэг журам”-д заасныг баримтлан боловсрууллаа.

насны ангилал	Нийт соёлын ажилтны тоо	I зэрэг 20%	II зэрэг 15%	III зэрэг 10%	Нийт зэргийн нэмэгдэл авах ажилтны тоо	Нийт ажилтанд эзлэх хувь	Нийт нэмэгдлийн тооцоо /мян.төгрөг/
Төрийн өмчит байгууллагад	872	50	105	203	358	41%	413,196
Орон нутгийн өмчит байгууллагад	2,667	167	367	662	1,196	45%	1,619,569
	3,539	217	472	865	1,554		2,032,765

Үүний дагуу нийт ажилтны улсын төсвийн байгууллагад 41 хувь, орон нутагт 45 хувь нь болох нийт 865 ажилтанд олгохоор тооцлоо. Нэмэгдэл тооцох цалинг Үүнд 2019 оны 24 дугаар тогтоолын 8 дугаар хавсралтаар “Соёл, урлагийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан тушаалын цалингийн сүлжээ”-ний дунджаар тооцлоо.

Нийт 2.0 тэрбум төгрөгийн эх үүсвэр шаардлагатай бөгөөд 413.2 сая төгрөг улсын төсөвт, 1.6 тэрбум төгрөг орон нутгийн төсөвт тус тус нэмэгдүүлнэ.

16.5.Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээнд соёлын газар ажиллана.

Орон нутгийн соёл урлагийн байгууллагын захиргаа удирдлага хэрэгжүүлэх байгууллагыг аймаг бүрт 10 хүртэл хүний орон тоотой төрийн байгууллага байхаар тооцлоо. Үүнд байгууллагын дарга 1, үндсэн үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх мэргэжлийн 5 арга зүйч/мэргэжилтэн, 4 төрийн үйлчилгээний ажилтан байхаар тооцлоо.

Тус байгууллага нь соёл урлагийн салбарын бодлогыг БСШУСЯ-ны харьяанд улсын төсвийн санхүүжилтээр үйл ажиллагаа явуулахаар төлөвлөлөө. Нэг байгууллагын үйл ажиллагааны зардал 137.4 сая төгрөг, жилд 22 байгууллагад 2.9 тэрбум төгрөг шаардлагатай.

Хөрөнгө оруулалтын зардлын хувьд орон нутгийн захиргаанд хариуцуулахаар тооцсон боловч цаашдаа жил бүр 5 хүртэлх байгууллагыг барилгатай болгоход жилд 2.5 тэрбум төгрөг шаардлагатай болох юм.

Зориулалт	Байгууллагын тоо	Орон тоо	нэг жилд нэг байгууллагын зардлын хэмжээ	Нэг жилийн нийт зардал /сая төгрөгөөр/
Үйл ажиллагааны зардал	21	210	137.31	2,883.6

Хөрөнгө оруулалтын зардал	5	500	2,500.0
Нийт			5,383.6

Төрөөс санхүүжүүлэх шинээр үүсэн гарах нийт урсгал зардлын хэмжээ

			/сая төгрөгөөр/
Хуулийн заалт	Товч зориулалт	Зардлын хэмжээ	
<u>7.8.4</u>	Соёлын ажилтны мэргэжил дээшлүүлэх	1,430.0	
<u>7.9</u>	Орон нутгийн соёл урлагийн удирдлагын байгууллага байгуулах	2,883.6	
<u>9.1.</u>	Соёл судлалын байгууллага үүсгэн байгуулах	431.4	
<u>10.4, 10.5</u>	Музейн үйлчилгээнд 16 хүртэлх насны хүүхдүүдийг хамруулах	2,386.4	
<u>15.1.3</u>	Соёлын ажилтнуудад зэргийн нэмэгдэл олгох	2,032.7	
Нийт		9,164.1	

Тус хуулийн төслийн дагуу улсын төсөвт жилд дунджаар **9.2** тэрбум төгрөгийн төсвийн эх үүсвэр нэмэгдүүлэх шаардлагатай.

---oOo---